

Handläggare
Karin Söderling
Telefon: 08 50830121Till
Kyrkogårdsnämnden

Tertialrapport Tertial 2 2017 för Kyrkogårdsnämnden

Förslag till beslut

1. Kyrkogårdsnämnden godkänner förvaltningens redovisning av tertialrapport 2 2017 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen begärs omedelbart justerad.

Mats Larsson
Förvaltningschef

Sammanfattning

Stadens nämnder ska via tertialrapporter till kommunstyrelsen följa upp verksamhetens mål och ekonomiska resultat. Kyrkogårdsnämnden gör i tertialrapport 2, för 2017, bedömningen att uppsatta mål och åtaganden i huvudsak kommer att uppnås och genomföras under året. Den ekonomiska prognosen visar på ett överskott med 23 mnkr. Det beror i huvudsak på att kostnader för underhållsåtgärder belastar investeringsbudgeten och inte driftsbudgeten.

Bakgrund

Nämnder och bolag ska återkommande under året och i tertialrapporter och årsberättelse följa upp verksamheternas mål och ekonomiska resultat. Kommunstyrelsen ska ges en samlad bild av budgethållning, effektivitet och kvalitet i relation till beslutade mål. Befarade avvikelser mot mål och budget ska särskilt kommenteras. Rapporteringen sker i enlighet med stadens integrerade ledningssystem (ILS).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningsledningen och behandlats i förvaltningsgrupp 2017-09-13.

KyrkogårdsnämndenBox 9
121 25 Stockholm
08 50830121
08 508 30100
karin.soderling@stockholm.se
stockholm.se

Sammanfattande analys

I tertialrapport 2 för 2017 görs bedömningen att i huvudsak uppsatta mål, åtaganden och aktiviteter, kommer att uppnås under året. Den ekonomiska prognosen visar på ett överskott på 23 mnkr. Prognosen för investeringar redovisar ett underskott med 4 mnkr.

Kostnader för flertalet underhållsåtgärder ska enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning belasta investeringsbudgeten och inte driftbudgeten. Stadens revisorer har påtalat detta i sin årsrapport 2016 för kyrkogårdsnämnden. Kyrkogårdsförvaltningen har haft en dialog med stadsledningskontoret i frågan. Budgetjusteringar sinsemellan drifts- och investeringsbudgeterna kommer att ske först i budget för 2018. För innevarande år ges nämnden möjlighet att disponera investeringsbudgeten till att täcka kostnader för underhållsåtgärder. Detta medför att driftsbudgeten kommer att redovisa ett större överskott.

Underhålls/reinvesteringsinsatser prioriteras under året för att åtgärda eftersatt underhåll på nämndens anläggningar. Upprustningar och tillgänglighetsanpassningar av minneslunder och servicestationer, murarbeten vid Skogskyrkogården, mark- och beläggningsarbeten på begravningsplatserna, träd- och buskplanteringar, byte av bevattningsanläggningen vid Skogskyrkogården är några av de åtgärder som genomförs. Arbetet med att ta fram vård- och underhållsplaner vid begravningsplatserna fortsätter under året med stöd av Stockholms stadsmuseum. Investeringar som ökar tryggheten på begravningsplatserna ska prioriteras utifrån den jämställdhetsanalys som genomförts.

Förutsättningarna för byggandet av en ceremonilokal på Strandkyrkogården utreds. Nya gravområden med kistgravar projekteras på Räcksta begravningsplats. Planeringen för den nya begravningsplatsen vid Järvafältet fortsätter.

Miljöarbetet har fortsatt fokus på förbättrad avfallshantering samt energieffektiviseringar. Biogas ersätter i allt högre grad naturgas vid driften av krematorierna. Metalldelar som återstår efter kremering tas om hand och skickas till återvinning.

Nämnden tar emot aspiranter från Jobbtorg och personer anvisade av Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samt feriearbetande skolungdomar i Stockholm.

Världsarvet Skogskyrkogården bidrar till besöksnäringen i Stockholm. Under året har en ny överenskommelse träffats med Stockholms stadsmuseum, som på uppdrag av kyrkogårdsnämnden, sköter visningsverksamheten. Antalet öppetdagar vid Visitors center ökar. Den 13 maj anordnades den första "Skogskyrkogårdens dag" i samarbete med trafikkontoret och Stockholms stadsmuseum..

Sjukfrånvaron bland anställda uppgår till 4,4 %, något högre än målet.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Begravningsverksamheten utgör en viktig samhällsservice som präglas av en säker och tillförlitlig service med stor lyhördhet inför den enskildes behov. Världighet och respekt är ledord för verksamheten. Begravningsplatserna är trygga och vackra kulturmiljöer med höga naturvärden. Under 2017 genomförs och påbörjas ett stort antal underhållsinsatser av anläggningarna. Investeringar som ökar tryggheten på begravningsplatserna ska prioriteras utifrån den jämställdhetsanalys som genomförts. Vid världsarvet Skogskyrkogården görs insatser för att öka tillgängligheten till världsarvet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls helt

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)				100 %		100 %	100 %	2017

Nämndmål:

Begravningsverksamheten präglas av tillförlitlighet och hög säkerhet. Stadens begravningsplatser upplevs som trygga och säkra.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Tillförlitliga och säkra administrativa rutiner vid beställningar, kremationer, förvaring av kistor med stoft och urnor samt vid utlämning av urnor utgör basen för förvaltningens säkerhetsarbete.

Krematorieverksamheten präglas av hög säkerhet och god arbetsmiljö. Vid Råcksta krematorium, Nya Krematoriet/Skogskrematoriet och vid kylhuset på Norra begravningsplatsen finns kyllda utrymmen för förvaring av kistor med stoft. In- och utpassering sker här med ett anpassat digitaliserade säkerhetssystem. Anläggningarna är kameraövervakade. Säkerhetsrutiner finns också för förvaring av urnor. Under året genomförs en ombyggnad av ekonomigård och verksamhetslokaler vid Norra begravningsplatsen för att öka säkerheten och minska risken för skadegörelse och stölder.

Alla arbetsplatser genomgår regelbundet utbildningar i brandskydd och hjärt-och lungräddning.

Säkerheten på begravningsplatserna har hög prioritet. Grävning av gravar sker på ett arbetsmiljömässigt säkert sätt och det finns branschrekommendationer som är vägledande för

hur arbetet ska genomföras. Gravstenssäkerheten är ytterst gravrättsinnehavarens ansvar men kyrkogårdsförvaltningen har tillsyn över gravstenssäkerheten. Särskild personal avdelas för att följa upp gravstenssäkerheten.

Åtgärder genomförs som ökar tryggheten, exempelvis förbättrad belysning, röjning av buskar och sänkning av häckar. Hög skötselnivå, god vinterväghållning, snabb sanering av klotter och åtgärdande av annan skadegörelse samt åtgärder för att förhindra brott ska ge besökarna en trygg och säker miljö. Stölder på begravningsplatserna är ett återkommande problem. Samverkan söks med närpolisen kring åtgärder som kan vidtas för att hindra fortsatta stölder.

Förväntat resultat

Att inga incidenter, allvarliga avvikelser eller olyckor sker inom verksamheten. Besökarna ska uppleva begravningsplatserna som trygga och säkra.

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel kvinnor respektive män som upplever att Stockholms begravningsplatser är trygga				78		85		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Brandskydd kapell	2016-01-01	2018-01-31	
 Byte av belysningsarmaturer på Strandkyrkogården	2015-01-01	2017-12-31	
 Implementering av ny teknisk plattform för administration av beställningar, gravupplåtelse mm.	2015-01-01	2017-12-31	
 Ombyggnation av arbetslokaler vid Norra begravningsplatsen	2017-01-01	2017-12-31	
 Säkerhetsbesiktning av gravstenar	2015-01-01	2019-12-31	
 Utbyte av processutrustning vid Råcksta krematorium	2015-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Stadens begravningsplatser är vackra och rofyllda kulturmiljöer med höga naturvärden.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadens begravningsplatser och kyrkogårdar utgör viktiga gröna lungor i stadsmiljön. De är värdiga och rofyllda platser för den enskilde besökaren. Under 2017 fortsätter arbetet med att ta fram vård- och underhållsplaner som också inkluderar de gröna kulturvärdena.

Trädvårdsinsatser, återplanteringar och häckrenoveringar, bland annat utbyte av thujahäckar vid Norra begravningsplatsen fortsätter. I framtagna av skötselplaner och i skötseln av grönytor ska främjande av biotopvärden särskilt uppmärksammas. Ett program för att förbättra ljudmiljön håller på att tas fram och detta arbete sker delvis i ett samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet. Samråd med trafikkontoret och miljöförvaltningen fortsätter för

att om möjligt hitta lösningar för att minska trafikbullret på stadens begravningsplatser. När maskiner byts ut ska också bulleraspekterna vägas in.

Förväntat resultat

Begravningsplatserna är uppskattade besöksmål. Den biologiska mångfalden ska öka. Bullret ska minska.

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel kvinnor respektive män som upplever Stockholms begravningsplatser som rofyllda				93		90		2017
 ♀ Andel kvinnor respektive män som upplever Stockholms begravningsplatser som välskötta				85		85		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Byte av begravningsanläggning vid Skogskyrkogården	2015-01-01	2018-12-31	
 Byte av Thujahäckar vid Norra begravningsplatsen	2015-01-01	2018-12-31	
 Åtgärdsplan buller	2015-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

 Uppfylls helt

Nämndmål:

Begravningsverksamheten präglas av god service och lyhördhet för den enskildes behov.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Hög tillgänglighet och lyhördhet för den enskildes behov präglar begravningsverksamheten. Tillgången till ceremonilokaler och tider för gravsättning anpassas efter behoven. Nämnden erbjuder också ett stort utbud av olika typer av planteringsavtal och gravskötsel.

Begravningsverksamheten omfattar alla stockholmare, oavsett kön, ålder, etnisk tillhörighet, religiös eller annan bakgrund. Stadens begravningsplatser präglas därför av en stor variation av gravskick, gravplatser och anpassningar till olika begravnings seder mm. Så långt det är fysiskt möjligt anpassas stadens kapell till ceremonier enligt olika trosinriktningar och borgerliga förrättningar. Stockholm har även möjlighet att gravsättas på andra platser i

Sverige. På samma sätt har även icke stockholmare möjlighet att i mån av plats gravsättas på stadens begravningsplatser.

Behovet av ytterligare gravskick utreds som exempelvis en kistgravlund vid Strandkyrkogården och nya kvarter med kammargravar. Utbyggnader av nya askgravlundar och askgravplatser pågår.

Strandkyrkogården ligger i ett naturskönt område men utnyttjas i liten grad för gravsättningar. Under 2016 utreddes hur begravningsplatsen kan ges ökad attraktivitet. Under 2017 görs en plan för utveckling av Strandkyrkogården där bland annat förutsättningarna för ett begravningskapell belyses.

Förväntat resultat

Nämnden tillhandahåller god service och en mångfald av gravskick.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Plan för utveckling av Strandkyrkogården	2017-01-01	2017-12-31	
 Utredning kistgravlund vid Strandkyrkogården	2015-01-01	2017-12-31	
 Utredning och byggnation av kammargravar.	2015-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Stockholmarna ska erbjudas en mångfald av gravskick



Uppfylls helt

Beskrivning

Runt Järfältet bor drygt 60 000 människor och de representerar en mångfald av kulturer och som också efterfrågar olika gravskick utifrån olika trosuppfattningar. Den nya begravningsplatsen på Järfältet ska ge utrymme för dessa behov samtidigt som den ska ta hänsyn till kulturresevatets värden. Planeringen har pågått sedan 2008 och under 2017 förväntas att detaljplanen vinner laga kraft och att genomförandebeslut kan tas i kyrkogårdsnämnd och kommunfullmäktige.

Religiösa och kulturella traditioner ställer särskilda krav på utformningen av gravmark.

Exempelvis är det inom muslimsk tradition inte möjligt med gravsättning annat än på jungfrulig, oanvänd mark. All jungfrulig gravmark i västra Stockholm har tagits i bruk.

Muslimska gravsättningar hänvisas till Strandkyrkogården i södra Stockholm.

Förvaltningen kommer under 2017 projektera för nya kistgravar för bland annat muslimer på Råcksta begravningsplats. Genomförda vattenutredningar visar att markförhållandena inte är idealiska och en känslig recipient, Råcksta träsk ligger inom avrinningsområdet.

Tillståndsprövningar görs innan genomförande. Det förslag till att hantera drän- och dagvatten med utskifte av förorenade massor har kostnadsberäknats till 20 mnkr. Projektet beräknas ha en genomförandetid på två år. Ett sådant kistgravkvarter kommer dock inte lösa det långsiktiga behovet av kistgravar i västerort utan får ses som ett komplement till den planerade begravningsplatsen på Järfältet.

Förväntat resultat

Ökat utbud av service genom nyanläggningar vid befintliga begravningsplatser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Nya kistgravkvarter på Räcksta begravningsplats	2006-01-01	2018-12-31	
 Planering för en ny begravningsplats på Järva friområde	2008-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Nämndmål:

Kulturarvet på stadens begravningsplatser ska bevaras, vårdas och synliggöras

 Uppfylls helt

Beskrivning

Efter drygt 70 år är det angeläget att planera för en renovering av Skogskrematoriet inklusive kapell. Krematorieverksamheten har flyttat till Nya krematoriet på Skogskyrkogården. Kylrum, kisthissar etc. skall dock användas som tidigare. En förstudie har genomförts med teknisk och antikvarisk expertis som gett svar på underhållsbehov och antikvarisk metodik. En konsekvensutredning görs 2017 där tidplan och logistik går igenom.

En kulturhistorisk inventering av gravvårdar vid stadens begravningsplatser pågår och en värdering av materialet med förslag till bevarandeplan kommer så småningom att överlämnas till Länsstyrelsen för ställningstagande. Renovering av gamla gravmonument, staket och gjutjärnsdetaljer sker framför allt vid Norra begravningsplatsen.

Vård- och underhållsplaner ska tas fram för samtliga begravningsplatser. Planer håller på att tas fram för Sandsborgskyrkogården och Spånga kyrkogård.

Renovering av trappor och murar har hög prioritet under året. Vid Spånga och Brännkyrka kyrkogårdar fortsätter renoveringsarbeten av kyrkogårdsmurar och stödmurar. På Skogskyrkogården genomförs upprustningar av murar intill Uppståndelsekapellet. Även ca 1 km av Skogskyrkogårdens 3,6 km långa bogårdsmur kommer att renoveras och få ny kröntäckning.

Samarbetet med Stockholms Stadsmuseum fortsätter, både vad gäller antikvariskt stöd vid underhålls- och upprustningsprojekt samt genom att de fortsätter att anordna visningsverksamhet, både vid världsarvet Skogskyrkogården och vid Norra begravningsplatsen.

Artregistret är ett verktyg som hjälper till med katalogisering och prioritering av trädvårdsinsatser under året. Under 2017 kommer fortsatt bekämpning av almsjuka att prioriteras. Brännkyrka kyrkogård och Norra begravningsplatsen är särskilt drabbade. Vaccinering provas som metod för att förhindra spridning bland annat på almar på Norra

begravningsplatsen. Ett fördjupat samarbete är önskvärt med stadens trädansvariga och Solna stad för att göra gemensamma insatser mot almsjukan och andra trädskjukdomar.

Allhelgonahelgen, Julafton, Mors och Fars dag är dagar där antalet besökare är stort på begravningsplatserna och där också platsernas värdefulla kulturmiljöer kan lyftas fram och synliggöras. Vid allhelgonahelgen beräknas ca 150 000 besökare vid begravningsplatserna och då planeras för sedvanliga aktiviteter med öppna kapell, musik i kapellen och personal på plats som kan svara på frågor och hjälpa anhöriga med att hitta graven.

Förväntat resultat

Ett vårdat, mer tillgängligt och mer attraktivt kulturarv

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Framtagande av vård- och underhållsplaner	2016-01-01	2019-12-31	
 Konsekvensanalys renovering av krematoriekapellen på Skogskyrkogården	2014-01-01	2017-12-31	
 Renovering av gravvårdar	2015-01-01	2018-12-31	
 Renovering av murar vid Uppståndelsekapellet	2015-01-01	2017-12-31	
 Trädförnyringar och annan vegetation	2016-01-01	2018-12-31	
 Upprustning av murar och terrasser vid Brännkyrka kyrkogård	2016-01-01	2017-12-31	
 Upprustning av murar vid Spånga kyrkogård.	2015-01-01	2017-12-31	
 Upprustning av Skogskyrkogårdens mur	2013-04-30	2019-12-31	

Nämndmål:

Världsarvet Skogskyrkogårdens värden ska förvaltas och förmedlas

 Uppfylls helt

Beskrivning

Skogskyrkogården är sedan 1994 ett UNESCO-världsarv som ska skyddas, bevaras, levandegöras och överlämnas till kommande generationer. Dess unika status och kulturmiljö förvaltas utifrån en nyligen reviderad och framtagen förvaltningsplan som överlämnas av Riksantikvarieämbetet till UNESCO. I Världsarvsrådet ingår representanter från kyrkogårdsförvaltningen, länsstyrelsen, Stockholms stadsmuseum, stadsträdgårdsmästaren och stadsarkitekten. Världsarvens gränser och buffertzoner utreds och beslut kommer att fattas av kommunstyrelsen för vidare beredning av Riksantikvarieämbetet inför överlämnande till UNESCO för beslut.

Under 2017 kommer ett antal indikatorer att utvecklas som bättre ska följa upp världsarvets autenticitet och integritet. Implementeringen av förvaltningsplanen ska också följas upp av världsarvsrådet. Ett viktigt arbete med värden av världsarvet är regenereringen av tallbeståndet och annat växtmaterial på Skogskyrkogården.

Världsarvet bidrar i hög grad till besöksnäringen i Stockholm. Att Stockholmare känner till "sitt" världsarv är en viktig del i UNESCO:s strävanden att medvetandegöra världsarven - både ur ett lokalt och globalt perspektiv. Ett barn- och ungdomsperspektiv ska också finnas. Stockholms stadsmuseum sköter visningsverksamheten vid Skogskyrkogården på uppdrag av

kyrkogårdsnämnden. En ny överenskommelse mellan parterna ska tecknas.

Världsarvet Skogskyrkogården är tillgängligt för besökare genom allmänna och bokningsbara visningar och ett säsongsöppet Visitors Center. Webbplatsen. www.skogskyrkogarden.se stödjer besökare och intresserade innan, under och efter besöket. Den hjälper till vidare kunskap och erbjuder kartguider på åtta språk. Audioguider har tagits fram för att förbättra tillgängligheten och kunskapen om världsarvet.

FN-dagen den 24 oktober kommer att uppmärksammas med evenemang som syftar till att uppmärksamma världsarvet i en internationell kontext.

Tillsammans med trafikkontoret utreds förutsättningarna för att införandet av en "Skogskyrkogårdens dag" under 2017.

Förväntat resultat

Tydliggörande av gränsdragningar och buffertzoner. Ökad medvetenhet om världsarvet och dess värden. Ett tillgängligt och uthålligt besöksmål i Stockholm.

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel kvinnor respektive män som känner till att Skogskyrkogården är ett världsarv						70		2017
 Ökning av antalet besökare på världsarvets Skogskyrkogårdens hemsida				16,49 %		5 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 FN-dagen 24 oktober	2017-10-24	2017-10-24	
 Implementera ett program för hållbar turism i samverkan med Stockholms stadsmuseum	2015-01-01	2017-12-31	
 Tillsammans med trafikkontoret utreda förutsättningarna för en "Skogskyrkogårdens dag"	2016-01-01	2017-12-31	
 Utveckla indikatorer för världsarvsarbetet	2016-01-01	2017-12-31	
 Återplantering av tallbestånd och annat växtmaterial på Skogskyrkogården	1999-10-01	2025-11-30	

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Arbetet med att konvertera till mer effektiva och miljöanpassade uppvärmningssystem fortsätter. Vid krematorierna fortsätter övergången till mer biogas istället för naturgas. Metalldelar tas om hand efter kremering och skickas till återvinning. Arbetet med att ta fram en aktivitetsplan för miljöarbetet fortsätter. Att skapa en mer giftfri miljö, vårda och utveckla den biologiska mångfalden och källsorteringen av avfall är en del i detta arbete.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

 Uppfylls helt

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Köpt energi (GWh)				5,79 GWh		3,25 GWh	1835 GWh	2017

Nämndmål:

Stockholms stad leder utvecklingen avseende miljökrav för krematorierna

 Uppfylls helt

Beskrivning

Krematorierna ska ha hög driftsäkerhet och utsläpp ska med god marginal understiga uppsatta riktvärden. Idag används fortfarande en del naturgas som bränsle vid förvaltningens krematorier. Gasleveranserna från Stockholm Gas till krematorierna består till nu till 75% av biogas. Förvaltningen har tecknat ett nytt avtal med Stockholm Gas AB om leveranser av biogas till förvaltningens båda krematorier. Volymerna är 1,5 GWh år 2016, 1,75 GWh år 2017 samt hela gasförbrukningen, ca 2,0 GWh för kremation, år 2018.

Under 2017 genomförs byte av krematorie- och processutrustning vid Råcksta krematorium för att ytterligare öka driftsäkerheten. Därutöver har det utretts hur överskottsvärmen från kremationsugnarna kan utnyttjas för egen värmeförsörjning vid Råcksta kapell och krematorium. Implementeringen kan ske under 2017.

Förväntat resultat

Låga utsläpp och god energihushållning

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel biobränsle i stadens krematorier						90 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Byte av bränsle från naturgas till biobränsle vid krematorierna	2016-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Verksamheternas negativa miljöpåverkan ska minska

 Uppfylls helt

Beskrivning

En aktivitetsplan tas fram under 2017 med fokus på åtgärder mot buller, hållbar energianvändning, hållbar mark- och vattenanvändning samt återvinning av avfall. Energieffektiviseringar sker genom konvertering av uppvärmningssystem i eluppvärmda byggnader samt utbyte av belysningsarmaturer. Vid utbyte av fordon och maskiner ska miljöanpassade maskiner väljas. Allt fler elfordon och arbetsmaskiner med eldrift ska eftersträvas. Gravrättsinnehavare med planteringsavtal erbjuds perennalternativ samt isbegonior och penséer odlade enligt KRAV:s principer. Begravningsplatserna har ofta ett rikt djur och växtliv med höga biotopvärden. Skötselplanerna på begravningsplatserna tar hänsyn till den tidigare genomförda biologiska inventeringen. Bland annat följs en särskild skötselplan för näckrosdammen på Skogskyrkogården som härbärgerar den större vattensalamandern. Bikupor finns på flera av begravningsplatserna och honung från bikuporna på Skogskyrkogården finns till försäljning på Visitors Center.

Förväntat resultat

Minskade utsläpp, minskad energianvändning och ökad biologisk mångfald på begravningsplatserna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel begravningsplatser med laddstationer för elverktyg						80 %		2017
 Antal laddstolpar för elfordon						6		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Bergvärme vid Klockarbacken, ekonomibyggnad vid Norra begravningsplatsen	2015-01-01	2017-12-31	Avvikelse
Analys Genomförs 2018.			
 Räcksta krematorium- konvertera till egen värmeförsörjning	2016-01-01	2018-12-31	
 Ta fram en aktivitetsplan kopplad till miljöprogrammet	2017-04-13	2017-12-31	
 Utbyte till LED ljuskällor inomhus och utomhus	2015-01-01	2018-12-31	
 Utredning bergvärme vid ekonomibyggnader Bromma kyrkogård	2016-01-01	2017-12-31	Avvikelse
Analys Under 2017 sker byte av ventilationsanläggning.			
 Utredning och installation av luftvärmepump vid Sandsborgskapellet	2015-01-01	2017-12-31	Avvikelse
Analys			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Anslutning till fjärrvärme utreds.			
 Utveckling och införande av nytt avfallssorteringskoncept	2015-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylls helt

Nämndmål:

Resurseffektiv avfallshantering bidrar till att sluta kretslopp och till att minska negativ miljöpåverkan

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kyrkogårdsnämnden har från årsskiftet slutit avtal med det nederländska företaget Ortho Metals om att ta hand om och återvinna metalldelar som återstår efter kremering.

Komposteringsanläggningar finns på Skogskyrkogården och på Norra begravningsplatsen, där trädgårdsavfall omvandlas till trädgårdsjord. Övriga kyrkogårdar lämnar trädgårdsavfall till externa kompostanläggningar. Flisning av ris görs av extern entreprenör. I framtiden kan det bli aktuellt att lämna trädgårdsavfall till stadens nyöppnade biokolanläggning i Högdalen.

Där farligt avfall uppkommer inom kyrkogårdsförvaltningens verksamheter, så förs detta bort för behandling av transportörer med särskild, godkänd behörighet.

Avfallssystemen på kyrkogårdarna ses över för att kunna ta hand om elektronikavfall från batteridrivna gravljus.

Förvaltningen återanvänder kontorsmöbler där så är möjligt.

Förväntat resultat

Minskade utsläpp och ökad resursförbrukning

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel återvunnen metall efter kremation						100%		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Medverka i stadens arbete med utveckling av biokol	2017-04-13	2018-12-31	
 Utveckla system för insamling av elektronikavfall	2017-04-13	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

 Uppfylls helt

Nämndmål:

Nämnden har en säker kemikaliehantering som bidrar till minskad miljöpåverkan och minskar hälsorisker.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kyrkogårdsförvaltningen medverkar i införandet av Chemsoft för uppföljning och minskning av miljö- och hälsofarliga ämnen. Två utbildningstillfällen har hållits för personal som administrerar de kemikalieinköp, som behövs i verksamheten. Fler utbildningar kommer att hållas efter behov.

Förvaltningen använder inga kemiska bekämpningsmedel eller konstgödsel vid grönskötseln av begravningsplatserna.

Förväntat resultat

Ökad kunskap om kemikaliernas miljöpåverkan. Minskning av miljö- och hälsofarliga ämnen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Utbildning i Chemsoft	2017-04-20	2017-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden har en gott samarbete med olika aktörer inom begravningsbranschen. Praktikplatser och arbetsträning erbjuds personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Ambitionsnivån är hög avseende att erbjuda ungdomar sommarjobb i nämndens regi.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

 Uppfylls helt

Nämndmål:

Nämnden ska ha ett gott samarbete med företagare

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens verksamheter har ett tätt samarbete med olika entreprenörer inom begravningsbranschen, exempelvis begravningsbyråer, florister, entreprenörer inom stenindustrin, leverantörer av upphandlade tjänster mm. Höga krav ställs på att detta samarbete fungerar på ett bra sätt för att levererade tjänster ska ha hög kvalitet och så att misstag undviks. Olika samrådsorgan finns, BESK-gruppen med representanter från begravningsbyråbranschen och förvaltningen, Transportgruppen med aktörer som utför transporter av avlidna samt OAA (Omhändertagande av avlidna) tillsammans med bland annat Stockholms läns landsting och begravningsbyråbranschen.

Förvaltningen arbetar med implementeringen av förbättrade webb- och informationslösningar som ska ge snabbare och säkrare handläggning vid beställningar av tjänster. Byte av IT-leverantör för begravningsadministrationen som skedde under 2016 ger goda förutsättningar för en sådan utveckling.

Förväntat resultat

Att levererade tjänster ska ha hög kvalitet och att inga avvikelser sker. Att ge förutsättningar för att tiden mellan dödsfall och begravning minskar.

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel begravningsentreprenörer som bokar via webb-Aveny (tidigare Grabo)				27,62 %		40 %		2017

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb ♀	0 st			0 st	2 st	2 st	850 st	Tertial 2 2017
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	5 st			4 st	5 st	4 st	500 st	Tertial 2 2017
  Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	116			110		116 st	8 500 st	2017
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	5			157	5	5 st	900 st	Tertial 2 2017
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi ♀	114 st	57 st	57 st	110 st		116 st	8 500 st	2017

Nämndmål:

Nämnden ska bidra till ökad sysselsättning genom att erbjuda praktik till personer som står långt från arbetsmarknaden

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden kommer fortsatt att bidra till ökad sysselsättning genom att erbjuda praktikplatser till aspiranter från Jobbtorg samt till andra personer, exempelvis personer med funktionsnedsättning, som står utanför arbetsmarknaden. Det kan också bli aktuellt att erbjuda lärlingsplatser för olika yrkesutbildningar. Nämnden erbjuder 110 platser för feriearbetande skolungdomar.

Förväntat resultat

Att fler personer kan få arbetslivserfarenhet och därmed bli mer anställningsbara på arbetsmarknaden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Erbjuder praktikplatser	2013-06-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	87,03 %			91,85 %		100 %	100 %	Tertial 2 2017
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	87 %			91,8 %		100 %	100 %	Tertial 2 2017
  Nämndens prognossäkerhet T2				-6 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2017

Nämndmål:

Nämndens verksamhet ska präglas av god budgethållning

 Uppfylls helt

Beskrivning

Samtliga enhetschefer gör budgetuppföljningar med respektive avdelningschef. I samband med tertialrapport 2 sker också uppföljning av verksamhet och ekonomi med förvaltningschefen. Förvaltningsledningen följer upp ekonomin månadsvis. Särskilt fokus är på kostnader för underhållsåtgärder, uppföljning av investeringsbudgeten samt erhållna intäkter.

Förväntat resultat

Effektivitet och transparens.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämnden tillmötesgår efterfrågan av en mångfald av gravskick genom nyanläggningar vid befintliga begravningsplatser. Planeringen för en ny begravningsplats på Järva fortsätter.

Arbetsplatserna präglas av ett etiskt förhållningssätt. Sjuktalet i tertialrapport 2 är något xxx än årsmålet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Jämställdhetsperspektivet är integrerat i nämndens verksamhet

 Uppfylls helt

Beskrivning

En analys har genomförts utifrån könsuppdelad data som omfattar antal döda, gravsatta, kremerade och personer som innehar gravskötselavtal. Det bedöms inte finnas skillnader i dessa data som är signifikant avvikande utifrån könstillhörighet. Resultat från så kallade Bussundersökningar med könsuppdelad statistik visar på en något förhöjd upplevelse av otrygghet hos kvinnor jämfört med män bland dem som besöker stadens begravningsplatser. Trygghetsarbetet är därför fortsatt prioriterat.

Förväntat resultat

Att det inte finns några skillnader utifrån kön avseende upplevelsen av tryggheten på begravningsplatserna.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

 Uppfylls delvis

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Aktivt Medskapandeindex 	75	78	70			83	83	2017
 Index Bra arbetsgivare 	80					82	fastställd s 2017	2017

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Index Psykosocial arbetsmiljö ♀	73					74	faststäl s 2017	2017
  Sjukfrånvaro ♀	4,4 %			4,1 %	4 %	4 %	tas fram av nämnd en	Tertial 2 2017
  Sjukfrånvaro dag 1- 14 ♀	2,3 %				2,3 %	2,3 %	tas fram av nämnd en	Tertial 2 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Kyrkogårdsnämnden ska vara en attraktiv arbetsgivare

 Uppfylls helt

Beskrivning

Alla medarbetare ska bidra till att skapa en attraktiv arbetsplats som kännetecknas av hög kompetens, ett professionellt och etiskt förhållningssätt, delaktighet och ansvarstagande, hög trivsel, ett öppet och bra arbetsklimat samt låg sjukfrånvaro. Jämställdhets- och mångfaldsfrågor ska fortsatt ha hög prioritet. Medarbetare och chefer erbjuds löpande kompetensutveckling utifrån behov.

Förvaltningen har många säsongsanställda kyrkogårdsarbetare. Dessa arbetsleds av lagbasar som i många fall också har en tidsbegränsad anställning som säsongsanställd. Under 2017 kommer fortsättningsvis lagbasarna få en utökad introduktion inför säsongen kring nämndens arbete och policy kring jämställdhet- och mångfaldsfrågor. Syftet är att informationen kring detta arbete också når ut till den säsongsanställda personalen.

Förväntat resultat

En attraktiv arbetsplats som kännetecknas av hög trivsel, låga sjuktal samt ett öppet och bra arbetsklimat.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbetsmiljöåtgärder upprustning av verksamhetslokaler vid Norra begravningsplatsen	2015-01-01	2017-12-31	
 Friskvårdssubvention	2016-04-21	2017-12-31	
 Ledarskapsutveckling	2015-01-01	2017-12-31	
 Upprustning av personallokaler	2015-01-01	2018-03-31	

Nämndmål:

Medarbetare och chefer ska ha rätt kompetens, ett etiskt förhållningssätt samt ge ett värdigt bemötande av kunder och besökare.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Medarbetarundersökningens resultat för 2015 visade på en negativ trend.

Medarbetarundersökningen 2017 ska förhoppningsvis ge svar på om vidtagna åtgärder har gett effekt.

Kompetensutvecklingsinsatser riktade till krematorietekniker, kapellvärdar och kyrkogårdarbetare genomförs under året.

Arbetsmiljön förbättras med hjälp av ombyggnader av personallokaler och genom översyn av arbetsrutiner. Etiska aspekter ska ständigt vara närvarande i det dagliga arbetet och ska följas upp vid arbetsplatsträffar och medarbetarsamtal.

Förvaltningen har anslutit sig till SKKF:s riktlinjer för krematorieverksamheten (reviderad 2016). Förvaltningen följer också rekommendationer i dokumenten "Etiska riktlinjer vid gravgrävning" och "Risker och etiska aspekter vid gravgrävning" från Svenska kyrkans församlingsförbund (maj 2008).

Medarbetarnas kompetensutveckling och individuella kompetensutvecklingsplaner följs upp vid medarbetarsamtalen. Varje enhet och avdelning gör uppföljningar av kompetensutvecklingsbehoven på en mer övergripande nivå.

Medarbetarna har tillgång till subventionerad friskvård och erbjuds också medlemskap i Simhallskortet i Stockholms stad och i STAR.

Förväntat resultat

Nöjda och kompetenta medarbetare, nöjda kunder och besökare.

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel kvinnor respektive män bland medarbetarna som upplever att arbetsplatsen präglas av ett etiskt förhållningssätt	93	87	98			97		2017

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls helt

Analys

Målet är uppfyllt. Det finns ett tätt samarbete med nämndens funktionshindersråd avseende tillgänglighetsåtgärder vid begravningsplatserna. Samtliga medarbetare genomgått en

utbildning i HBTQ-frågor och mänskliga rättigheter.

Nämndmål:

Verksamheten utgår från mänskliga rättigheter och är fri från diskriminering

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden anpassar fortlöpande befintliga anläggningar för att tillmötesgå olika behov. Exempelvis har flertalet besökstoaletter numera ingen hänvisning utifrån könstillhörighet. Tillgänglighetsanpassningar görs i samråd med nämndens råd för funktionshindersfrågor. Det kan dock finnas en konflikt mellan fortsatta åtgärder och anpassningar av anläggningarna och de hänsyn som måste tas till olika kulturmiljöaspekter. Ständigt kunskapsutbyte med begravningsentreprenörer och anhöriga medför att olika lösningar för att tillmötesgå olika begravningstraditioner utvecklas. Genom att se över möjligheterna till att förbygga gravkammare så att den enskilde inte ska behöva bygga själv är ett exempel på tillmötesgående av olika begravningstraditioner. All personal har under 2015-2016 genomgått utbildningar i mänskliga rättigheter med särskilt fokus på HBTQ-frågor. Det handlar också om hur vi hanterar normer och värderingar i det dagliga arbetet, både inom den egna arbetsgruppen och i mötet med besökare, anhöriga och olika entreprenörer inom begravningsbranschen. Tidigare har dessutom all personal fått utbildningar som rör tillgänglighet och bemötande av personer med funktionsnedsättning samt om kulturella och religiösa skillnader vid begravningsceremonier och val av gravskick. Nya riktlinjer för kränkande särbehandling har tagits fram. Vid anläggande av den nya begravningsplatsen vid Järva ska ett hållbarhetsperspektiv anläggas. Det handlar inte enbart om hållbar resursanvändning och miljöanpassningar utan också om social hållbarhet.

Förväntat resultat

Ingen ska utsättas för diskriminering inom nämndens verksamhetsområde.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barnperspektivet ska vara närvarande vid planering och utformning av begravningsplatserna

 Uppfylls helt

Beskrivning

Det är viktigt att barnens perspektiv inte ställs utanför vid planering och utformning av begravningsplatserna. Att besöka en anhörigs grav eller delta vid en begravningsceremoni kan te sig både skrämmande och främmande. Det är därför viktigt att möta barnets föreställningsvärld. Servicestationer utrustas med vattenkannor och redskap som är barnanpassade så att de kan delta i skötseln av en anhörigs grav. Vid utformningen av den nya begravningsplatsen på Järva vägs barnens behov in. På Norra begravningsplatsen finns ett barngravkvarter utrustad med en träskulptur i friare former som stimulerar till lek och utforskande. Världsarvet Skogskyrkogården erbjuder fria barnvisningar till skolor och förskolor samt riktade pedagogiska program till skolorna.

Förväntat resultat

Att barn upplever sig inkluderade vid besök på stadens begravningsplatser

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Antal barn som deltagit i barnvisningar av Världsarvet Skogskyrkogården						400		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Visningar av världsarvet Skogskyrkogården för barn	2013-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls helt

Nämndmål:

Stadens begravningsplatser och begravningsverksamhet ska ha god tillgänglighet.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Tillgänglighetsanpassningar görs i samverkan med nämndens råd för funktionshinderfrågor där en gemensamt framtagna åtgärdslista är vägledande för prioriterade åtgärder. Under året planeras för förtätning av sittplatser, beläggningsarbeten, översyn av väghinder samt målning

av trappnosar. Förbättrad skyltning av begravningsplatserna, upprustning av servicestationer är också insatser som syftar till att öka tillgängligheten. Tillgänglighetsanpassningar av busshållplatser vid Skogskyrkogården utreds på uppdrag av nämnden.

Tillgänglighetsfrågorna ska också lyftas i den dialog förvaltningen har med innerstadsförsamlingarna. Det handlar också om förbättrad information via hemsida, kundtjänst och andra kanaler. "Hitta-graven" webbplatsen är en mycket välbesökt sökfunktion och den utgör en service som ska öka tillgängligheten för besökaren. Sökfunktionerna på "Hitta-Graven" utökas fortlöpande och antalet besökare utökas kontinuerligt. Under 2016 beräknas besökare från 121 olika länder besöka tjänsten. Närmare 40% av besöken på "Hitta Graven" görs dessutom via mobila tjänster. Under året fortsätter arbetet med att ta fram uppdaterad information på informationstavlor som ska förses med pictogram med p-platser, toaletter, skötbord mm. Stadens program för tillgänglighet - En stad för alla- är vägledande för projekteringen av en ny begravningsplats vid Järva friområde.

Möjligheten att genom audioguidning själv kunna besöka världsarvet Skogskyrkogården och Norra Begravningsplatsen skall också ses som en angelägen tillgänglighetsåtgärd.

Förväntat resultat

Begravningsplatser och ceremonilokaler ska vara anpassade för allas behov. Tillgängligheten till information är god.

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal besökare på söktjänsten "Hitta-Graven"				218 303		220 000		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Belägningsarbeten	2015-01-01	2018-12-31	
 Designtävling för ny bänk till Skogskyrkogården	2016-01-01	2017-12-31	
Analys Vinnaren av designtävlingen utses under 2018.			
 Komplettering av audioguider vid Skogskyrkogården och Norra begravningsplatsen.	2015-12-01	2018-12-31	
 Lägre höjd på häckar	2015-01-01	2018-12-31	
 Målning av trappnosar	2015-01-01	2018-12-31	
 Möbleringsprogram - förtätning, nyproduktion	2015-01-01	2018-12-31	
 Skyltprogram, informationstavlor	2015-01-01	2017-12-31	
 Upprustning och tillgänglighetsanpassning av servicestationer på Skogskyrkogården och Norra begravningsplatsen	2015-01-01	2018-11-30	
 Utredning av tillgänglighetsanpassningar vid busshållplatser på Skogskyrkogården	2017-01-01	2017-12-31	
 Utveckla "Hitta-Graven" tjänster	2015-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Nämndmål:

Samråd med intressegrupper och en effektiv synpunktshantering är vägledande för utvecklingsarbetet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen har ett gott samarbete med många aktörer och företagare inom begravningsbranschen. Detta sker i olika samverkansorgan och är vägledande för utvecklingsarbetet. Dessutom hanteras många synpunkter från enskilda gravrättsinnehavare och besökare. Även andra aktörer som Stockholms läns landsting och olika trossamfund och dess företrädare är viktiga intressenter beträffande den service som förvaltningen erbjuder. Vid utvecklingen av servicen och vid nyanläggningar sker samråd och dialog i olika former, exempelvis finns en interreligiös grupp som följer arbetet med en ny begravningsplats på Järvaåltet.

Förväntat resultat

Färre antal klagomål. God samverkan med aktörer inom begravningsverksamheten i Stockholm.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Indikator	Perioden s utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Perioden s utfall VB 2016	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram						100 %	80%	2017

Nämndmål:

Kvalitets- och miljökrav ställs vid upphandlingar

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadens riktlinjer avseende upphandlingar följs. Upphandlade entreprenörer ska kunna redovisa sitt systematiska miljöarbete. Vid upphandling av konsulttjänst provas en metod med fast pris och enbart kvalitetsutvärdering vid prövning av anbud.

Förväntat resultat

Hög kvalitet på levererade tjänster.

Uppföljning av ekonomi

Uppföljning av driftbudget

Nämnden redovisar ett prognosticerat överskott med 23 mnkr.

Driftbudget	Budget 2017	Prognos 2017
Kostnader	Mkr	Mkr
Förvaltningschef, nämnd och stab	6,9	6,9
Begravnings- och serviceavdelningen	99,8	91,8
Tekniska avdelningen	48,2	42,2
Administrativa avdelningen	29,1	25,8
Kapitaltjänstkostnader	24	23,8
Summa kostnader	208	190,5
Intäkter		
Avgifter	14,5	14,8
Fonduttag	8,5	9,3
Övrigt	7,7	12,1
Summa intäkter	30,7	36,2
Netto	177,3	154,3

Nämnden redovisar ett prognosticerat överskott med 23 mnkr.

Kostnader för underhållsåtgärder ska enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning belasta investeringsbudgeten och inte driftbudgeten. Stadens revisorer har påtalat detta i sin årsrapport 2016 för kyrkogårdsnämnden. Kyrkogårdsförvaltningen har haft en dialog med stadsledningskontoret i frågan. Budgetjusteringar sinsemellan drifts- och investeringsbudgeterna kommer att ske först i budget för 2018. För innevarande år ges nämnden möjlighet att disponera investeringsbudgeten till att täcka kostnader för underhållsåtgärder. Detta medför att driftsbudgeten kommer att redovisa ett större överskott. Av överskottet beräknas 13,0 mnkr bero på denna redovisningsprincip.

Som huvudman för begravningsverksamheten ska nämnden ge ersättning till de 12 församlingar inom Svenska kyrkan i Stockholm som förvaltar allmänna begravningsplatser och de tre församlingar som har enskilda begravningsplatser. Riksdagen har beslutat om ett nytt ersättningssystem från 2017 med betydligt högre ersättningsnivåer än tidigare. På grund av färre gravsättningar än förväntat och att det nya ersättningssystemet får fullt genomslag först år 2018 redovisar förvaltningen ett överskott på 4,0 mnkr för denna del av verksamheten.

Investeringar

Nämnden redovisar ett prognosticerat underskott med 4 mnkr för investeringar.

Investering	Budget 2017	Prognos 2017
Järva begravningsplats	15	4
Skogskrem 3	2,3	11
Maskiner	4	6,7
Räcksta kistgravar	10	0,5
Ekonomibyggnad 15c	19	19
Bevattning Skogen	10	8
Energi /Skyltar	2	0,6
Askgravlund /Avfallsbehållare	1,7	2
Övrigt	0	16,2
Summa	64	68

Underskottet kan i huvudsak hänföras till att kostnader som tidigare belastade driftsbudgeten förts över till investeringsbudgeten.

Förutsatt att nämnden fattar inriktningsbeslut för uppförande av en ceremonibyggnad vid Strandkyrkogården tillkommer projekteringskostnader för detta projekt 2017-2018 med ca 2,8 mnkr. Genomförandebeslut beräknas fattas under 2018. Byggnationen som kostnadsberäknas till totalt ca 34 mnkr beräknas i huvudsak belasta nämndens investeringsbudget 2019-2020.

En framtida större investering är renoveringen av Skogskrematoriet inklusive de tre kapellen. Inriktningsbeslut fattas 2017 och projektering sker 2018 inför genomförandebeslut. Projektet som beräknas kosta ca 200 mnkr beräknas genomföras 2019-2020.

Synpunkter och klagomål

Under första halvåret 2017 inkom 624 synpunkter och klagomål vilket är en ökning med 16% jämfört med samma period år 2016 (538 st). Andelen positiva synpunkter är 8% (53 st) jämfört med 19% år 2016. Övervägande delen av klagomålen handlar precis som tidigare år om brister i skötsel och plantering av gravar. Den torra sommaren har bidragit till klagomål på bevattningen. Att utskicket av räkningar var ca 18 000 fler under året jämfört med 2016 har bidragit till att antalet klagomål på fakturor ökat. Konvertering av det nya administrativa systemet har medfört en del störningar. *Hitta graven* har legat nere under tiden som systemet lagts över till *Svenska gravar* och detta har medfört ett antal klagomål. Av de positiva synpunkterna handlar ett flertal om snabb handläggning och mejlsvar.